

חגי ח. שבתאי, עו"ד
אריה שפירא, עו"ד
גלי פלד-שבתאי, עו"ד
אלון וילנר, עו"ד ומגשר
אופיר לוי, עו"ד ומגשר*
גיל עוז, עו"ד ומגשר
יוליה פק חלמיש, עו"ד**
שלומית ארן, עו"ד***
מירית כהן, עו"ד
לירז גונן-אללוף, עו"ד

* מוסמך (ma) משפטים
** חברת לשכת עוה"ד ניו יורק
*** מוסמכת (ma) גיאוגרפיה
התמחות בלימודים עירוניים ואזוריים

מספרנו: 8/2854

תל אביב

17.02.08

חוזר משרד 02/08 – צדק צדק תרדוף – סעד ההגנה מהצדק

האכיפה המוגברת של דיני התכנון והבניה ודיני איכות הסביבה הביאה לפתחם של אזרחים רבים "מן השורה" את המשפט הפלילי. ברבות מהעבירות האחריות היא מוחלטת, דהינו אין צורך בהוכחה של יסוד של מחשבה פלילית אלא רק שהעבירה בוצעה ושהנאשם, לדוגמא, הינו נושא תפקיד מסוים. בנסיבות אלה ההגנה הפלילית הינה הגנה קשה במיוחד.

אחד הכלים הבודדים בהם ניתן להשתמש הינו סעד ההגנה מן הצדק.

הגנה מן הצדק היא טענה שמקורה במשפט האנגלי. הגנה זו אומצה ע"י המשפט הישראלי, בע"פ 2910/94 ארנסט יפת נ' מדינת ישראל, ובו נקבע, כי "לבית-המשפט הפלילי" שיקול דעת לעכב הליכים, משאין באפשרותו להעניק לנאשם משפט הוגן ו/או משיש בניהול המשפט משום פגיעה בחוש הצדק וההגינות, כפי שבית-המשפט רואה אותו". המבחן הקובע להפעלת ההגנה הוא "מבחן ה'התנהגות הבלתי נסבלת של הרשות', היינו התנהגות שערורייתית, שיש בה משום רדיפה, זיכוי והתעמרות בנאשם" (ר' לעניין זה גם דנ"פ 3039/02 אדורם הר שפי נ' מ"י).

תוצאת הפעלת ה"הגנה מן הצדק" הלכה למעשה, הינה כי אין עוד מקום להעמיד את החשוד לדין פלילי, וזאת במנותק משאלת אשמתו או חפותו.

קיימים מספר סוגים של נסיבות עובדתיות העשויות לעורר את טענת ה"הגנה מן הצדק". כך לדוגמא כאשר מדובר בהגשת כתב אישום חרף התחייבות של רשות, מצג או החלטה בדבר אי העמדה לדין, הגשת כתב אישום עקב מעורבות הרשות במעשה העבירה נושא האישום – כאשר הרשות מפרה חובות אמון והגינות המוטלות עליה, הגשת כתב אישום בגין מעשה שאושר במצג רשמי ע"י הרשות, הגשת כתב אישום מטעמים זרים והפליה בהעמדה לדין פלילי, וכו'.

בשנת 2001 הגישה מדינת ישראל באמצעות המשרד לאיכות הסביבה לבית המשפט השלום בירושלים כתב אישום כנגד אגודה שיתופית ממרכז הארץ וכנגד בעלי תפקידים בה, ולפיו הואשמו אלה בביצוע

חגי שבתאי, שפירא משרד עורכי-דין
Hagay Shabtay, Shapiro Law Offices

עבירות באופן הפעלת אתר לסילוק פסולת במהלך השנים 1999-2002. במסגרת הליך זה, ייצג משרדנו את הנאשמים.

בכתב האישום, הואשמו הנאשמים בין היתר, בניהול עסק ללא רישיון.

בין יתר טענות ההגנה שהועלו על ידינו, טענו ל"הגנה מן הצדק".

במקרה דנן, לא היתה דרישה חד משמעית מטעם המשרד לאיכות הסביבה כלפי האגודה להשיג רישיון עסק כתנאי להמשך הפעלת האתר. המשרד אף שיתף פעולה עם האגודה בהפעלת האתר למרות שידע שלאגודה אין רישיון עסק, ובכך יצר למעשה מצג שעליו הסתמכה האגודה בתום לב, ועל סמך מצג זה המשיכה להשקיע באתר. למרות, שהלכה פסוקה היא שיש להפעיל את תורת ה"הגנה מן הצדק" במשורה ורק במידה שאין כל טענת הגנה אחרת לזכות הנאשם, קיבל בית המשפט הנכבד את טענתנו וקבע במסגרת הכרעת הדין, כי יש להזדקק לטענת ההגנה מן הצדק ביחס לאישום בגין ניהול עסק ללא רישיון, ולהסתפק בקביעה שהאגודה עברה עבירה מבלי להרשיעה בדין בשל כך.

\\Serverxp\worddocs\ALON\hozer2854\saad0208.doc

שד' בן ציון 25 תל אביב, 64286 טלפון: 5259050 (03) פקס: 5259051 (03) דואר אלקטרוני: info@hs-law.org
 משרד צפון: קיבוץ עין חרוד מאוחד 18965 טלפון: 6485817 (04) פקס: 6485325 (04) דואר אלקטרוני: gili@hs-law.org

אתר אינטרנט: www.hs-law.org